

รายงานการประชุม
คณะกรรมการวิชาการครั้งที่ ๓/๒๕๕๘

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๓.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมไชยงค์ ชูชาติ ส.ป.ก. ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ

.....
คณะกรรมการผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม	คณะกรรมการ
๓. นางสาวสุรางค์ ผลประเสริฐ	ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๔. นางบุญธิชา ชมชื่น	ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๕. นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๖. นายประกอบ ยิ่งชล	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรมผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๗. นางสาววนิดา ธารถวิล	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน	คณะกรรมการ
๘. นางจิราวรรณ สถาพรวงษา	นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการสำนักจัดการแผนที่และสารบบ	คณะกรรมการ
๙. นางสาวพจนันท์ กองมาก	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี	คณะกรรมการ
๑๐. นายศิโรจน์ ไมตรีจิต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการผู้แทนผู้อำนวยการสำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๑๑. นางสาวประไพ งามเจริญ	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการผู้แทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง	คณะกรรมการ
๑๒. นางสาวสันหิษฐ์ ชียาพงศ์	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ	คณะกรรมการ
๑๓. นางสาวกรวรรณ มั่นคง	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการผู้แทนผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่	คณะกรรมการ
๑๔. นางสาววิไลลักษณ์ เพชรล้อม	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๕. นางอาทิตย์ยา พองพรหม	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางวันเพ็ญ จิรทรัพย์เจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

/คณะกรรมการ...

คณะกรรมการผู้ไม่เข้าร่วมประชุม

๑. นายเอนก อารังมาศ

๒. นางดารณี ชนะชนม์

๓. ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมาย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปที่ดิน

ติตราชการ

ติตราชการ

ติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑) นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล

๒) นายวินัย เมฆดำ

๓) นางสาวพอใจ คล้ายสวน

๔) นายประดิษฐ์ ใจรังษี

๕) นางผาณิต กลสิกิจวรกุล

๖) นายอติเมศร์ วงศ์ฤทธิ์เจริญ

๗) นายวิสุทธิ์ เลิศไกร

๘) นางสาวธิดินันท์ วงษ์วาด

๙) นางสาวสุนิลา ฐิติกิจกุล

๑๐) นางสาวนพรี ศักดิ์ประชาวุฒิ

๑๑) นางสาวเยาวลักษณ์ แก้วยอด

๑๒) นางสาวอารีวรรณ แซ่ตระกูล

๑๓) นางสาวอนุสรณ์ มุลป้อม

๑๔) นายณัฐพล ขานหมัด

๑๕) นางสาวเพ็ญญา แพงบุตดี

๑๖) นางสาวพรพรรณ ปะทาเส

๑๗) นายสุพจน์ สุขสิทธิ

๑๘) นางสาวมาลากุล ณ อยุธยา

๑๙) นางสาวเกตุร เม้าทอง

๒๐) นายธิตินันท์ ศรีภมร

๒๑) นายทรงวุฒิ ม่วงเจริญ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

วิศวกรการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

เจ้าพนักงานสถิติชำนาญงาน

เจ้าพนักงานสถิติชำนาญงาน

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน

พนักงานจ้างเหมาบริการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

การประชุมคณะกรรมการวิชาการ ครึ่งนี้ เป็นการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๘

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่อง การรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการวิชาการ

ครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ วันพุธที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘

ประธานขอแก้ไขในหน้า ๒๕ ย่อหน้าที่ ๔ จาก “สกรูปรูปร่าง” เป็น “สกรูปรูปร่าง” และหากกรรมการท่านใดมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือมีการแก้ไขแจ้งได้ที่ฝ่ายเลขานุการ

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

-ไม่มี-

มติที่ประชุม รับทราบ

/ระเบียบ...

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ ๔.๑ ผลงานวิชาการ จำนวน ๒ เรื่อง

(๑) คู่มือการปฏิบัติงาน การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

โดย นายอริเมศร์ วงศ์ฤทธิ์เจริญ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
กองการเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้คู่มือการปฏิบัติงานการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

ผลการศึกษา

๑. ความรู้เกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติยศซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณชน โดยการพิจารณาเสนอขอพระราชทานของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเป็นบำเหน็จความชอบและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติยศอย่างสูงแก่ผู้ได้รับพระราชทาน นอกจากนี้ยังหมายถึงความรวมถึงเหรียญที่ระลึกที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประดับได้อย่างเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๒. ขั้นตอนการเสนอขอพระราชทาน

๑) ศึกษาเจตนารมณ์ หลักการ และสาระของระเบียบ

๒) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓) กองการเจ้าหน้าที่ กำหนดแนวทางในการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญจักรพรรดิมาลา

๔) ศึกษา วิเคราะห์ และตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญจักรพรรดิมาลา

๕) จัดทำเอกสารประกอบการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญจักรพรรดิมาลา รวมทั้งจำนวนบัญชีรายชื่อ และเอกสารที่จะต้องจัดส่งตามที่กำหนดในหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ว (ท) ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๑

๓. การส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑) คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรอง เมื่อผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้รับพระราชทานชั้นสูงขึ้น แต่ไม่ต้องคืนประกาศนียบัตรกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นที่ส่งคืน หากไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยประการใดๆ จะต้องชดใช้ราคาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับไปให้แก่ทางราชการตามราคาที่กำหนด

๒) คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุกชั้นที่ได้รับเมื่อผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ถึงแก่กรรม โดยให้ทายาทเป็นผู้ส่งคืน

๓) คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์เมื่อทรงพระกรุณาให้เรียกคืน ผู้รับพระราชทานจะต้องส่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุกชั้นที่เรียกคืนพร้อมทั้งประกาศนียบัตรกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ด้วย

๔) การส่งคืนเป็นเงินสดใช้แทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยกรณีใดๆ ให้ส่งเป็นเงินสดหรือเช็คของธนาคารในกรุงเทพมหานครเท่านั้น หรือตัวแลกเงินส่งจ่ายในนามสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

/ที่ประชุม...

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม ส.ป.ก. มีโปรแกรมเสนอขอเครื่องราชฯ เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใส่ข้อมูลประวัติของข้าราชการแล้วสามารถประมวลผลได้ว่า ผู้มีคุณสมบัติครบที่สมควรได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มีหรือไม่ ถ้า ส.ป.ก. ไม่มี กองเครื่องราชฯ มีหรือไม่

นายอิมเมศร์ วงศ์ฤทธิ์เจริญ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นักวิจัย กล่าวว่า โปรแกรมนี้ยังไม่มี ส.ป.ก. ต้องดึงข้อมูลมาเป็นไฟล์ excel แล้วนำเข้าโปรแกรมสำเร็จรูปของ กพ. ทำให้ทราบอายุราชการ และคุณสมบัติ กองการเจ้าหน้าที่จะดึงข้อมูลมาตรวจสอบอีกครั้งว่าได้ขึ้นไหน หลังจากนั้นจะนำรายชื่อเสนอขอฯ รอจนกว่าจะมีประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงจะดำเนินการต่ออีกครั้งหนึ่ง แต่ไม่มีระบบต่อเนื่องที่จะทำให้ทราบอายุราชการ แล้วสามารถเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้เลย

ประธานคณะกรรมการฯ ให้ความเห็นว่า ควรเพิ่มเติมวงเล็บชื่อย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์แต่ละประเภทไว้ในเล่มรายงานด้วย

นางสาวกรวรรณ มั่นคง นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ ผู้แทนผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กล่าวว่า ผอ. กกจ. ฝากให้ข้อเสนอแนะ ให้ตรวจสอบคำผิด การฉีกคำ และควรเพิ่มขั้นตอนในผังกระบวนการ หน้า ๔๔ เป็นการแสดงขั้นตอนเงื่อนไขในการตัดสินใจกรณีอนุมัติแล้ว จะดำเนินการอย่างไร และถ้าไม่ได้รับการอนุมัติ ควรดำเนินการอย่างไร

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการ สอบถาม ในเล่มรายงานหน้า ๒๕ ที่ระบุไว้ว่า ผู้มีคุณสมบัติในการเสนอขอ กรณีเหรียญจักรพรรดิมาลา เมื่อครบหกทศวรรษวิชัย ถ้ามีการเตือนเป็นหนังสือ จะมี การพิจารณาอยู่ในข้อ ๒ ว่าเป็นผู้ประพฤติไม่ดี ก็จะไม่ได้รับการพิจารณา ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

นายอิมเมศร์ วงศ์ฤทธิ์เจริญ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นักวิจัย ชี้แจง ทางสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งว่า ถ้าถูกลดโทษทางวินัย ไม่ว่าจะเป็นการว่ากล่าวตักเตือน การลาป่วย ลาภิจ มาสาย ไม่ได้เลื่อนเงินเดือน ถ้ามีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร ก็จะไม่ได้รับการพิจารณาให้เสนอขอพระราชทานเหรียญ จักรพรรดิมาลา

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม ข้าราชการทุกท่านได้รับทราบเรื่องนี้หรือไม่ หากไม่ได้รับ หรือไม่ผ่านการพิจารณา จะต้องทำอย่างไรต่อ

นายอิมเมศร์ วงศ์ฤทธิ์เจริญ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นักวิจัย ชี้แจง กรณีถ้ามีหนังสือแจ้งมา กองการเจ้าหน้าที่จะแจ้งเวียนให้แต่ละสำนัก และจังหวัดต่างๆ ได้รับทราบตลอด กรณีไม่ผ่านการพิจารณาไม่ค่อยมี เนื่องจากรายชื่อที่นำเสนอคณะกรรมการฯ จะเห็นชอบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก่อนที่จะส่งให้คณะกรรมการฯ พิจารณา กองการเจ้าหน้าที่จะส่งรายชื่อดังกล่าวให้กลุ่มส่งเสริมคุณธรรมและงานวินัย ตรวจสอบก่อน หากมีการตรวจสอบ ภายหลัง และพบข้อผิดพลาด ก็จะถอนรายชื่อที่ได้รับการพิจารณาแล้วออก

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า ควรกำหนดเป็นรายละเอียดกรณีที่น่าจะเกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติหรือปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามระเบียบ เนื่องจากเอกสารเล่มนี้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน

นางสาวสุรางค์ ผลประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน กล่าวว่า กระบวนการที่ระบุใน รายงานหน้า ๔๒ ยังมีรายละเอียดไม่สอดคล้องกับผังกระบวนการในหน้า ๔๔ ควรปรับให้สอดคล้องกัน โดยนำ ขั้นตอนจากผังมาประกอบการอธิบาย พร้อมเสนอวัตถุประสงค์ในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน เพื่อให้คู่มือมีความ สมบูรณ์ของเนื้อหา

นายอิมเมศร์ วงศ์ฤทธิ์เจริญ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ นักวิจัย กล่าวว่า ขอรับข้อเสนอแนะ จะนำไปปรับปรุงต่อไป

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยให้ปรับปรุงตามที่คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะ โดยให้ฝ่ายเลขานุฯ ตรวจสอบผลงานอีกครั้ง

/ (๒) แนวทาง...

**(๒) แนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์
สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
โดย นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
สำนักบริหารกองทุน**

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาแนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินของกรมธนารักษ์ และการรถไฟแห่งประเทศไทย เปรียบเทียบกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๒. เพื่อเสนอแนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

แนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

แนวคิดและข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ๑) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับค่าเช่า ๒) การเก็บค่าตอบแทนการใช้ที่ดินของรัฐ ๓) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาประเภทกิจการ และการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมธนารักษ์ และการรถไฟแห่งประเทศไทย

ระยะเวลาการศึกษาวิจัย เดือนมกราคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๗ รวมระยะเวลา ๕ เดือน

วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดค่าเช่าที่ดิน การประเมินมูลค่าที่ดิน รวมถึงวิธีการคิดค่าเช่าของหน่วยงานอื่น ได้แก่ กรมธนารักษ์ และการรถไฟแห่งประเทศไทย จากนั้นใช้ทฤษฎี Benchmarking เปรียบเทียบกับผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Industry Benchmarking) ทำการเปรียบเทียบกระบวนการทำงานหรือวิธีการปฏิบัติงานที่ดีจากองค์กรอื่นซึ่งอยู่ในกิจกรรมเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน แล้วนำผลที่ได้มาปรับใช้ให้สอดคล้องเหมาะสม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษา ประเภทกิจการ และการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินจากเอกสารโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมธนารักษ์ และการรถไฟแห่งประเทศไทย

ผลการศึกษา

๑. การรถไฟแห่งประเทศไทย มีทั้งการอนุญาตและการประมูล การคิดค่าเช่า หรือค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน โดยใช้ทฤษฎีของวอน ทุเนน (Johann Heinrich Von Thunen) และทฤษฎีประมูลค่าเช่า (Bid rent theory) กล่าวคือ ที่ดินควรถูกจัดสรรให้ใช้ประโยชน์กับกิจกรรมที่ให้ค่าเช่าสูง ดังนั้นจึงมีเรื่องของการประมูลเข้ามาเกี่ยวข้องในการอนุญาต สำหรับการคิดค่าเช่าหรือค่าตอบแทนจะพิจารณาตามประเภทของกิจการและทำเลที่ตั้ง ตามแบบจำลองริคาเดียน (Ricadian land models) ของริคาร์โด (David Ricardo) ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับค่าเช่าที่ว่าด้วยเรื่องศักยภาพของที่ดินในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน แต่เป็นการคิดในภาพกว้าง ไม่ได้กำหนดเฉพาะเจาะจงเป็นกิจการที่แน่ชัด

๒. กรมธนารักษ์ มีทั้งการอนุญาตและการประมูลการคิดค่าเช่า หรือค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยใช้ทฤษฎีของวอน ทุเนน (Johann Heinrich Von Thunen) และทฤษฎีประมูลค่าเช่า (Bid rent theory)

/กล่าวคือ...

กล่าวคือ ที่ดินควรถูกจัดสรรให้ใช้ประโยชน์กับกิจกรรมที่ให้ค่าเช่าสูง ดังนั้นจึงมีเรื่องของ การประมูลเข้ามาเกี่ยวข้อง ในการอนุญาต สำหรับการคิดค่าเช่าหรือค่าตอบแทนจะพิจารณาตามประเภทของกิจการและทำเลที่ตั้ง ตาม แบบจำลองริคาเดียน (Ricadian land models) ของริคาร์โด (David Ricardo) ซึ่งเป็นแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับค่าเช่า ที่ว่าด้วยเรื่องศักยภาพของที่ดินในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน โดยทำเลที่ตั้ง บ่งบอกถึงศักยภาพทาง เศรษฐกิจของที่ดิน โดยแบ่งเป็นในส่วนของกรุงเทพมหานคร และสุดท้ายจะต้องพิจารณาถึงราคาประเมินที่ดินใน แต่ละพื้นที่ด้วย ตามทฤษฎีการประเมินมูลค่าที่ดินในอัตราที่แตกต่างกันตามประเภทกิจการที่มีการกำหนดไว้ โดยอิง กับผลการประเมินราคาที่ดินและมีการกำหนดอัตราค่าตอบแทนตามประเภทกิจการที่ชัดเจน

๓. การคิดค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินหรือสิ่งสาธารณูปโภคสำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนหรือ เกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สามารถนำการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมธนารักษ์ มาปรับใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งสาธารณูปโภคสำหรับกิจการอื่น ที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

แนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งสาธารณูปโภคสำหรับกิจการอื่นที่ เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๑. การคิดค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินหรือสิ่งสาธารณูปโภคสำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนกับ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑) ประเภทที่ ๑-๔ ให้คิดค่าตอบแทนโดยการคิดค่าเช่าในอัตราร้อยละ ๓ ของราคาประเมิน กรมธนารักษ์ ในแปลงที่ดิน กรณีไม่มีราคาประเมินกรมธนารักษ์ ก็ให้คำนวณจากราคาประเมินกรมธนารักษ์แปลง ที่ใกล้เคียงที่สุด

๒) ประเภทที่ ๕ กิจการที่เป็นการบริการหรือเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของเกษตรกรในด้าน เศรษฐกิจและสังคมในเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

- พื้นที่เป็นเขตชุมชน กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินในราคาที่สูงกว่า ระหว่างร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ กับ ค่าตอบแทนจากตัวอาคาร ๔ บาท/ตรม./เดือน และนอก ตัวอาคาร ๐.๕๐ บาท/ตรว./เดือน

- พื้นที่เป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานธรรมชาติ-พลังงานลม เพื่อใช้ในการติดตั้ง เสา ติดตั้งกังหันลมและอุปกรณ์ เสาติดตั้งอุปกรณ์สายส่งไฟฟ้า กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนจากอัตราเฉลี่ย ระหว่างร้อยละ ๓ ของกำไรสุทธิของกิจการกับ ๒ เท่าของราคาประเมินที่ดินกรมธนารักษ์ และปรับอัตรา ค่าตอบแทนทุกๆ ๕ ปี

- พื้นที่เพื่อรับ-ส่งสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับเสาติดตั้งเครื่องรับ-ส่งสัญญาณ โทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์หรือสถานีรับส่งสัญญาณโทรศัพท์ระบบต่าง ๆ กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนการใช้ ประโยชน์ที่ดินในราคาที่สูงกว่า ระหว่างร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ กับ ค่าตอบแทนจากตัวเนื้อที่ ไม่เกิน ๖ ตรว. เหมากจ่าย ๒,๔๐๐ บาท/เดือน เนื้อที่เกินกว่า ๖ ตรว. ให้คิดเพิ่ม ตรว.ละ ๔๐๐ บาท/เดือน

๒. การคิดค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินหรือสิ่งสาธารณูปโภคสำหรับกิจการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้หมายถึง กิจการแปรรูปผลิตผลเกษตรกรรม ซึ่งใช้ ผลผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลัก กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินในราคา ที่สูงกว่า ระหว่างร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ กับ ค่าตอบแทนจากตัวอาคาร ๖ บาท/ตรม./เดือน นอกตัวอาคาร ๑ บาท/ตรว./เดือน

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวถึงการนำเสนอครั้งนี้ ว่าเป็นการนำเสนอครั้งที่ ๒ ของนักวิจัย เนื่องจากมติที่ประชุมในครั้งที่ผ่านมามีกำหนดให้นักวิจัยปรับแก้รายงานการวิจัยพร้อมทั้งมอบหมายให้ ผอ. กคร.

/เป็นผู้ตรวจ...

เป็นผู้ตรวจผลงาน ซึ่ง ผอ. กคร. ได้ตรวจอ่านรูปแบบและการปรับแก้ตามมติที่ประชุมเรียบร้อยแล้ว และได้แจ้งทางฝ่ายเลขานุการว่า เห็นควรให้ผ่านในขั้นตอนนี้ได้

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน แสดงความเห็น ว่า ในคำนำใช้คำว่าร่างหลักเกณฑ์ ควรปรับให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง สำหรับบทคัดย่อ ควรปรับให้มีความกระชับ ได้ใจความ เพราะลักษณะการเขียน เป็นการพรรณนาเนื้อหา แต่ยังไม่มีการสรุปที่ชัดเจน ยกตัวอย่าง ในเรื่องอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น ในส่วนของภาคผนวก สารบัญตาราง ควรปรับแก้ และในตารางที่ ๓.๒ ซึ่งเป็นการสรุปว่ามีกิจการประเภทอะไรบ้าง เช่น โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง อยู่ในประเภท ๑.๒ เป็นต้น ทั้งนี้ เห็นว่าควรเสนอผลการเก็บค่าเช่าสำหรับกิจการแต่ละประเภทว่าควรเก็บอย่างไรต่อท้ายตาราง รวมทั้งควรนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับตารางที่จังหวัดเก็บค่าเช่าในอดีตว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การเปรียบเทียบกับตารางสรุปอัตราค่าเช่าตามประกาศกระทรวงฯ ในภาคผนวกที่ ๔ ที่กำหนดกิจการไว้ชัดเจน เช่น กิจการสถานีทดลองพัฒนาพันธุ์พืชสัตว์ เป็นต้น การมีตารางอัตราค่าเช่าของกิจการแต่ละประเภทจะนำไปใช้ได้ ทำให้มองเห็นภาพการเปรียบเทียบชัดเจน งานวิจัยมีน้ำหนักในการนำไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ต่อ ส.ป.ก.

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวเพิ่มเติม ในส่วนของกิจการสนับสนุน กรณีส่วนราชการมาใช้ประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. ยกตัวอย่างเช่น กรมวิชาการเกษตร โดยปกติไม่มีการเรียกเก็บค่าเช่าหรือค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ จึงไม่ต้องนำรายละเอียดมาใส่ในตาราง และกล่าวสนับสนุนความเห็นของนายประกอบ ยิ่งชล ในแต่ละประเภทกิจการเดียวกัน ควรจัดกลุ่มแยกประเภทกิจการเพื่อสะดวกในการดู และสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบการจัดเก็บในอนาคตได้

นางอาทิตยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและการปฏิรูปที่ดิน กล่าวถึง ตารางที่ผู้วิจัยได้สรุปในหน้า ๔๙-๕๐ มีกิจการตามประกาศของกระทรวงฯ ของ ส.ป.ก. และมีอัตราค่าตอบแทนใหม่ที่น่าสนใจ เปรียบ น่าจะคล้ายคลึงกับข้อเสนอแนะข้างต้น

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน มีความเห็นว่า มีความคล้ายกัน แต่ควรนำไปใส่ในประกาศตามภาคผนวกที่ ๖ บัญชีรายละเอียดรายการกิจการอื่น เช่น ร้านตัดผม ร้านตัดเย็บ สถานีขนส่ง ว่ามีการเปรียบเทียบอัตราการเก็บค่าเช่า ในอดีตกับผลการศึกษา ว่าแตกต่างกันอย่างไร จะทำให้สามารถนำตารางไปประยุกต์ใช้ได้ ยกย่องคุณค่าของงานวิจัยให้สามารถบ่งชี้ถึงประโยชน์ของสิ่งที่ดำเนินการ เช่น เกิดการไหลเวียนของเงินเข้ากองทุนมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

นางสาวสุรางค์ ผลประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน นำเสนอประเด็นเพิ่มเติมในส่วนของนิยามศัพท์ของผู้ขอรับอนุญาต ว่าได้กล่าวถึงผู้รับอนุญาตให้เช่า เช่าซื้อ หรือเช่าทำประโยชน์ ซึ่งในกฎหมายจะมี “ซื้อ” อีกอย่างหนึ่ง แต่วิธีปฏิบัติที่ดำเนินการกันอยู่จะมีเพียงเช่า และการเช่าทำประโยชน์ เรื่องเช่าซื้อยังมีได้ดำเนินการ อย่างไรก็ตาม หากจะพิจารณาในกรอบกฎหมาย นิยามศัพท์นี้จะตกคำว่า “ซื้อ” ไป (หน้าที่ ๔) ส่วนวัตถุประสงค์ที่กำหนดว่าเพื่อศึกษาแนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ของกรมธนารักษ์และการรถไฟเปรียบเทียบกับ ส.ป.ก. หมายความว่า จะมีการเปรียบเทียบการเรียกเก็บค่าตอบแทนของ ส.ป.ก. ซึ่งมีหลายรูปแบบ หากพิจารณาจากชื่อเรื่องจะเป็นการเปรียบเทียบค่าตอบแทนของสหกรณ์สำหรับกิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่อง ซึ่ง ส.ป.ก. ยังไม่ได้กำหนด เพียงแต่วางแนวทางไว้ ส่วนที่มีอยู่แล้ว คือ สาธารณูปโภค ซึ่งกำหนดไว้ว่าจะเรียกเก็บเท่าไร หรือการที่ส่วนราชการอื่นขอใช้ที่ดิน ส.ป.ก. จะเรียกเก็บตามราคาประเมินของกรมธนารักษ์ หรือราคาที่ดิน ส.ป.ก. จัดซื้อ ขึ้นกับว่าราคาใดจะสูงกว่า กรณีถ้าหน่วยงานนั้นมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เป็นกรรมการร่วมด้วย อัตราค่าตอบแทนจะเป็นไปตามที่กรรมการกำหนด ในเนื้อหามีการนำเสนอข้อมูลการเก็บค่าตอบแทนของกรมธนารักษ์ และการรถไฟไว้หลายรูปแบบเพื่อศึกษา แต่ในส่วนของ ส.ป.ก. ยังไม่ได้เสนอการจัดเก็บประเภทอื่น ๆ ที่มีในปัจจุบันเพื่อเปรียบเทียบและหาข้อสรุปว่ากิจการเพื่อเกษตรกรรม กิจการอื่นตามระเบียบสาธารณูปโภค

/ส.ป.ก....

ส.ป.ก. ควรกำหนดอย่างไร เนื่องจากปัจจุบันยังมิได้กำหนด จึงควรนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ นำคำตอบแทนตัวอื่น ๆ มาประกอบด้วย ในการวางแผนทางคิดคำตอบแทนกิจการสนับสนุนเกี่ยวเนื่อง ที่มี ๒ กลุ่มใหญ่ คือ กิจการที่สนับสนุน และกิจการเกี่ยวเนื่อง ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้วิจัยว่าจะกำหนดอย่างไร อาจกำหนดเป็นรายการกิจการเนื้อหาในหน้า ๑๖ เป็นการยกตัวอย่างเท่านั้นว่ามีกิจการใดบ้างที่ได้รับอนุญาตแล้ว แต่วิธีคิดคำตอบแทนจะอย่างไร จะดูตามประเภทกิจการ หรือดูรายการกิจการย่อยๆ ซึ่งอาจเป็นภาระมาก วัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ ให้มีเงินหมุนเวียนเข้ากองทุนมาก แต่ต้องคำนึงถึงความสามารถและความคล่องตัวในการที่จะไปประเมิน คิดคำนวณ หากมีการลงในรายละเอียดมาก และความครอบคลุมของรายการที่กำหนดไว้ก็ควรเป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเช่นกัน นอกจากนี้ ในส่วนของบทที่ ๓ กล่าวถึงผู้ที่จะมาขอรับสิทธิ คำว่าบุคคลธรรมดา กับ นิติบุคคล ซึ่งจะมีคำว่าเกษตรกร เกษตรกรในที่นี้ น่าจะเป็นการขยายประเภทของบุคคลธรรมดา

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า เห็นด้วยในส่วนของการว่าบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล แต่ในส่วนของการเปรียบเทียบ ให้พิจารณาตารางที่ ๔.๒ และ ๔.๓ ที่ผู้วิจัยนำเสนอไว้ว่าตรงกับข้อเสนอแนะหรือไม่

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย กล่าวว่า ขอบเขตการศึกษาจะศึกษาตามกิจการเพื่อการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่อง ภายใต้กิจการตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งจะมีกิจการตามประกาศของ ส.ป.ก. จึงศึกษาเพียงเท่านี้ การศึกษาตามกฎหมายมีเข้า เข้าซื้อ การเข้าทำประโยชน์ และซื้อ แต่ที่เลือกศึกษาตามที่ได้อ้างอิงในหนังสือเวียนที่ระบุวิธีปฏิบัติว่าให้คิดเฉพาะอัตราค่าเช่า และคำตอบแทนการใช้ประโยชน์เท่านั้น ยังมีให้คิดเช่าซื้อ หรือซื้อใด ๆ ทั้งสิ้น

นายศักดิ์ชาย แก้วสินวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม กล่าวเพิ่มเติม กรณีปั้มน้ำมันที่ตรงที่มหา ส.ป.ก. เพื่อขออนุญาตให้ถูกต้องเพราะโดนบิ๊ป ถือว่าเป็นการคุ้มครองธุรกิจให้เขา การเสนอคำตอบแทนไม่ต้องไปมองว่ากฎกระทรวงหรือว่าหลักการให้เท่าไร เขาต้องการเร็ว ความพึงพอใจของผู้มาเสนอคำตอบแทน ส.ป.ก.เป็นผู้รับคำตอบแทน โดนกดดันมา ถ้าไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ก็ไม่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง ดังนั้นจะให้ลงตัวทุกอย่างภายในรายงานเล่มเดียวนั้นคงเป็นไปได้ แต่ถ้ามีหลักเกณฑ์ให้จังหวัดเทียบเคียงก็น่าจะดี

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง แนวทางการคิดคำตอบแทน ส่วนใหญ่เป็นการเปรียบเทียบระหว่างร้อยละ ๓ ของเดิม แต่วิธีนี้เป็นของใหม่ กิจการแต่ละพื้นที่ต่างกัน การศึกษาต้องมีหลักเกณฑ์ มีขอบเขตที่ชัดเจน ถ้าจะให้ครอบคลุมทุกประเด็นก็รับฟัง มันเป็นจุดบอด ต้องศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ไม่ใช่แค่การคิดคำตอบแทน

นางสาวสุรารค์ ผลประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แสดงความเห็น ว่า ให้ตัดคำว่าเช่าซื้อออก ในหน้าที่ ๔ และ ๑๔ รวมทั้งวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ ๑.๒.๑ ควรเขียนให้ชัดเจนว่าจะศึกษาในเรื่องการหาแนวทางการคิดคำตอบแทนกิจการสนับสนุนเกี่ยวเนื่อง ซึ่งยังไม่มีกำหนดในหลักการ แต่จะนำมาเปรียบเทียบกับกรมธนารักษ์และการรถไฟ ข้อมูลที่เสนอเป็นข้อมูลที่สนับสนุนตามกิจการที่มีอยู่แล้ว เพื่อเกษตรกรรม เพื่อสาธารณูปโภค เพื่อทรัพยากร จึงเห็นว่าไม่สอดคล้องกัน ควรวิเคราะห์เรื่องเกษตรกรรม ร่วมด้วย

นางบุญธิชา ชมชื่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน กล่าวเพิ่มเติม ทางผู้วิจัยเสนอตารางที่ ๔.๓ ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ตารางที่ ๔.๔ หน้า ๔๙ ตอบวัตถุประสงค์ข้อ ๒

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง ในการกำหนดขอบเขตในการศึกษา จะศึกษาในเรื่องกิจการสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง ไม่ใช่เกษตรกรรม ทรัพยากร และสาธารณูปโภค ซึ่งถ้าจะทำการศึกษาคงต้องศึกษาทั้งของ ส.ป.ก. กรมธนารักษ์ ของการรถไฟ นำมาเปรียบเทียบกับซึ่งในส่วนของการรถไฟไม่มีข้อมูลนี้อยู่แล้ว

นางบุญธิชา ชมชื่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้แนะนำให้ปรับแก้ตรงนิยามศัพท์ให้ชัดเจน

/นางอาทิตยา...

นางอาทิตยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและการปฏิรูปที่ดิน แนะนำให้แก้ไขตรงขอบเขตการศึกษา ให้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นการศึกษาแนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการสนับสนุนเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า ดูเหมือนว่าผู้ศึกษาได้ศึกษาวิธีคิดและเปรียบเทียบการคิดค่าตอบแทนของทั้งกรมธนารักษ์และการรถไฟแล้ว กรณีนี้ในเนื้อเรื่องน่าจะครอบคลุมแล้วว่าคิดมาจากส่วนใด

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย กล่าวเพิ่มเติม การคิดค่าตอบแทนที่ดินมาตรฐานสากลใช้ของกรมธนารักษ์ทั่วประเทศ ถ้าหากจะปรับเปลี่ยนการคิดค่าตอบแทน ควรอิงหลักเกณฑ์ของกรมธนารักษ์ ซึ่งทฤษฎีที่ใช้ มีการสะท้อนเรื่องทำเลที่ตั้ง ศักยภาพ หลักคิด แนวคิดที่ได้ไม่ว่าจะต้องใช้ตลอดไป หากจะต้องนำของที่ไหนมาอ้างอิง ก็ต้องอ้างอิงของกรมธนารักษ์ ถ้าจะกำหนดเองในวันนี้คิดว่ายังไม่สามารถทำได้

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน กล่าวเพิ่มเติม สิ่งที่จะเสนอแนะให้ดูตาราง ๓.๒ กับ ๓.๓ สิ่งที ส.ป.ก. เก็บ กับกรมธนารักษ์เก็บ นำมาทดสอบความเชื่อมั่นว่า ข้อเท็จจริงในอดีต กับผลการศึกษานี้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมที่จะนำมาอ้างอิง

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยให้ปรับปรุงตามที่คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่แก้ไขได้

เรื่องที่ ๔.๒ ข้อเสนอโครงการ จำนวน ๕ เรื่อง

(๑) การบริหารจัดการหนี้สินของเกษตรกรโครงการกองทุนที่ดิน

โดย นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
สำนักบริหารกองทุน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสำรวจตรวจสอบการอยู่อาศัยในพื้นที่ และภาวะเศรษฐกิจของเกษตรกรโครงการกองทุนที่ดินที่รับมอบมาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๒. เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ค่าเช่าซื้อที่ดิน หรือเงินกู้ค่าที่ดิน (กรณีที่ดินรัฐ) และค่าประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรเฉพาะรายที่ยังอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการกองทุนที่ดิน

๓. เพื่อกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรโครงการกองทุนที่ดินตามกรอบแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมหรือสงเคราะห์ของรัฐ

ขอบเขตการศึกษา

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่ ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่โครงการกองทุนที่ดิน รวมทั้งสิ้น ๓๔ จังหวัด ๖๔ โครงการ

๒. ขอบเขตด้านประชากร ดำเนินการครอบคลุมเกษตรกรโครงการกองทุนที่ดินที่มีสถานะเป็นลูกหนี้ จำนวน ๓,๓๔๖ ราย

๓. ขอบเขตด้านเนื้อหา ดำเนินการตามกรอบแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมหรือสงเคราะห์ของรัฐ

วิธีการศึกษา

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ : จากแบบสอบถาม

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ : จากระบบฐานข้อมูลกองทุนฯ

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) เชิงคุณภาพ : การจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์

/๒) เชิงปริมาณ...

๒) เชิงปริมาณ : คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่าย วิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรโครงการกองทุนที่ดิน ได้รับการแก้ไขปัญหานี้สิน
๒. ส.ป.ก.จังหวัด สามารถดำเนินการสั่งให้เกษตรกรรายเดิมสละสิทธิการ ทำประโยชน์ในที่ดินและจัดเกษตรกรรายใหม่เข้าทำประโยชน์แทน
๓. ส.ป.ก. ได้ให้ความช่วยเหลือดูแลเกษตรกรที่ประสบความล้มเหลว จากการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมหรือสงเคราะห์ของรัฐ

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า วัตถุประสงค์ที่จะเข้าไปสำรวจไม่ค่อยสอดคล้องกัน ในการศึกษา เป็นการสำรวจการอยู่อาศัยในพื้นที่ แต่ขอบเขตของการศึกษาเป็นทั้งที่ดินทั้งโครงการ การที่จะไปศึกษาเป้าหมายของผู้ศึกษาจะศึกษาทุกคนเลยหรือไม่

นางสาวจุฑาสินี ขาววิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง ถ้าจะจำหน่ายเป็นหนี้สูญจำเป็นต้องศึกษาทุกคน แต่จากการเก็บแบบสอบถามที่ได้รับมาคาดว่าจะใช้ไม่ได้ทั้งหมด โดยในส่วนที่เหลือหากต้องการจะจำหน่ายหนี้สูญก็ต้องส่งเพิ่มเติมเข้ามา

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม การศึกษาเป็นการศึกษาโดยสุ่มตัวอย่างหรือไม่ เพราะต้องการข้อมูลเพียงส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการ ส่วนวิธีการจัดการต้องไปลงรายละเอียดในรายบุคคล ใช้วิธีการนี้ใช้หรือไม่ เพราะขอบเขตการศึกษาจะได้แค่นี้

นางสาวจุฑาสินี ขาววิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง ขณะนี้ได้ส่งแบบสอบถามไปแล้วทั้งหมด ๓๔ จังหวัด และได้รับกลับมา ๓๐ จังหวัด โดยแบบสอบถามที่ตอบกลับมาจำนวนเท่าไร ก็นำมาวิเคราะห์เท่าจำนวนนั้น ทำการวิเคราะห์ทุกรายที่สามารถนำมาวิเคราะห์รายได้ ค่าใช้จ่ายได้ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ เช่น การใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างไร ทำการเกษตรแบบไหน มีรายได้จากการเกษตรเท่าไร มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเท่าไร มีหนี้สินอื่นหรือไม่ เพื่อจะได้คำนวณรายได้หลังหักหนี้สิน ปกติจะต้องลงไปสุ่มตัวอย่างก่อนถึงจะมากำหนดขอบเขตการศึกษา แต่ตอนนี้วิธีการกลับกับ คือได้มีการส่งแบบสอบถามไปตั้งแต่ปีที่แล้ว และแบบสอบถามส่งกลับมาแล้วบางส่วน เพราะฉะนั้นต้องมาพิจารณาว่าขนาดที่จะใช้ในการศึกษากับแบบสอบถามที่มีอยู่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้เท่าไร แต่จำนวนตัวอย่างที่ได้อย่างน้อย ต้องให้มากกว่าตัวอย่างที่คำนวณได้จากสูตร Yamane ซึ่งการคำนวณจากสูตรได้จำนวนประชากร ๓๓๖ ราย จำนวนตัวอย่างก็ต้องมากกว่า ๓๓๖ ราย ซึ่งปัจจุบันจำนวนตัวอย่างมากกว่าอยู่แล้ว โดยอยู่ที่ประมาณ ๙๐๐ ราย ส่วนที่เหลือหากต้องการจะจำหน่ายหนี้สูญจริงจะต้องไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งขั้นตอนในการจำหน่ายหนี้สูญ ต้องนำเสนอ คปจ. เพื่อขอความเห็นของ คปจ. แล้วจึงจะนำมาเสนอ ออกก.คง. เสนอ คปก. เสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเสนอคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ (กบส.) เพียงแต่ครั้งนี้เป็นแนวทางเท่านั้น

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม โครงการกองทุนที่ดินที่จะเข้าโครงการจำหน่ายหนี้สิน ได้นำเสนอ คณะรัฐมนตรีรอบนี้ด้วยหรือไม่

นางสาวจุฑาสินี ขาววิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง นำเข้าทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ กบส. ซึ่งได้ส่งข้อมูลให้ไปแล้ว ในส่วนที่นำเสนอกระทรวงฯ เป็นเพียงการขออนุมัติหลักเกณฑ์ฯ เท่านั้น ซึ่งก็ไม่ทราบว่าจะได้รับการอนุมัติหรือไม่

ประธานคณะกรรมการฯ ขอให้ปรับตัวอุปสรรคในส่วนที่ว่า เพื่อสำรวจตรวจสอบการอยู่อาศัยในพื้นที่ ถ้าส่งแบบสอบถามไป ประเด็นนี้เป็นไปค่อนข้างยาก เนื่องจากบางพื้นที่เกษตรกรไม่มีการอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นเลย

/นายประกอบ...

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่
ปฏิรูปที่ดิน สอภาม ในจำนวนประชากร ๓,๓๔๖ ราย ในหลาย ๆ จังหวัด ในขอบเขตที่จะไปทำการศึกษาคิดเป็น
เนื้อที่กี่ไร่

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง พื้นที่โครงการ
กองทุนที่ดินมีทั้งหมด ๓๖,๐๐๐ ไร่ ถ้าตัดพื้นที่จังหวัดอุดรธานีประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ก็จะเหลือประมาณ
๒๐,๐๐๐ ไร่

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่
ปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติม งานกองทุนที่ดินมีการสั่งสมปัญหามาตั้งแต่ ๓๐ ปีที่แล้ว เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ ในการที่ผู้วิจัย
จะทำการศึกษาวิจัยจะต้องมีผู้ช่วยวิจัยในด้านต่าง ๆ ซึ่งการศึกษานี้อยากจะเห็นว่า การดำเนินงานกองทุนตั้งแต่
ในอดีตมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ขอให้ประเมินศักยภาพตัวเองก่อนที่จะไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และ
ประเด็นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ข้อ ๒ ส.ป.ก. จังหวัด สามารถดำเนินการสั่งให้เกษตรกรรายเดิมสละสิทธิ
เนื่องจากเรื่องหนี้สิน ก็เป็นเรื่องหนี้สิน เรื่องให้สิทธิก็เป็นเรื่องสิทธิ หากสิ่งที่เขียนไม่สามารถดำเนินการได้
ไม่ต้องระบุไว้ในส่วนของระยะเวลาในการศึกษา ๑๐ เดือน ซึ่งถ้านับเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ นี้ นักวิจัยมีเวลาในการ
ดำเนินงานเพียง ๔ เดือน ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่เป็นจำนวนมากไม่แน่ใจว่าจะสามารถประมวลสรุปออกมาได้
หรือไม่ ขอให้นักวิจัยทบทวนว่าสามารถดำเนินงานไหวหรือไม่ เพื่อให้เกิดศักยภาพและเกิดประโยชน์ต่อไป

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง ในประเด็น
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ข้อ ๒ ส.ป.ก.จังหวัด สามารถดำเนินการสั่งให้เกษตรกรรายเดิมสละสิทธิ จาก
แบบสอบถามที่ทำการสำรวจ ทำให้ทราบว่าเกษตรกรที่ทำประโยชน์ในที่ดินรายใดเป็นเกษตรกรในโครงการฯ
ส.ป.ก. จังหวัด จะรู้ว่าเกษตรกรรายใดควรสั่งให้สละสิทธิ รายใดควรนำเข้า คปจ. เพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบ

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่
ปฏิรูปที่ดิน กล่าวว่า ประเด็นที่กล่าวนี้ เป็นหน้าที่ของ ส.ป.ก. จังหวัดที่ต้องทำการตรวจสอบการทำประโยชน์ ซึ่ง
เคยให้คำแนะนำไปหลายครั้งแล้วว่า กรณีเมื่อจังหวัดพบว่ามีเกษตรกรขายที่ดิน แล้วจังหวัดมีการดำเนินการอย่างไรต่อ
หรือไม่ หากทราบและไม่ได้ดำเนินการต่อถือว่าละเว้นหรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามมาตรา ๑๕๗ ซึ่งเรื่องนี้ได้
เคยมีการสำรวจข้อมูลและพบเป็นจำนวนมาก หากไม่เกี่ยวกับการศึกษาในครั้งนี้ก็ขอให้ตัดออก

ประธานคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม เห็นด้วยกับคุณประกอบ ที่ว่าประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ข้อ
๒ ส.ป.ก.จังหวัด สามารถดำเนินการสั่งให้เกษตรกรรายเดิมสละสิทธิ ข้อ ๓. ส.ป.ก. ได้ให้ความช่วยเหลือดูแล
เกษตรกรที่ประสบความล้มเหลว น่าจะนำไปไว้ในส่วนของข้อเสนอแนะมากกว่า ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับควรจะ
เป็นว่า ข้อมูลที่จะได้รับนำไปใช้เพื่อวางแผน ปรับปรุง หรือนำไปแก้ไข ใช้เป็นวิธีการดำเนินงานในอนาคต
ฝากทีมงานวิจัยไปพิจารณา

นางบุญธิชา ชมชื่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มเติม จากที่เคยศึกษางานวิจัย
การกำหนดวัตถุประสงค์ หากกำหนดมากเกินไป ในการทำวิจัยจะตอบโจทย์วัตถุประสงค์ค่อนข้างยาก ใน
ความเห็นน่าจะกำหนดวัตถุประสงค์ให้เน้นเฉพาะเรื่องที่จะทำการศึกษานั้น และในส่วนของกลุ่มตัวอย่างก็ไม่
ควรจะมากเกินไป เพราะจะมีผลต่อการศึกษาวิจัย

นางสาวพรพรรณ ปะทาเส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ ให้ความเห็นว่า ถ้าจะให้
ประโยชน์จากการศึกษานี้จริง ๆ ควรกำหนดขอบเขตเป็นพื้นที่ ว่าพื้นที่นั้นมีปัญหาอย่างไร มีแนวทางแก้ปัญหา
อย่างไร เพื่อนำมาเป็นต้นแบบ

นางสาวพจนันท์ กองมาก นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้แทนผู้อำนวยการสำนัก
พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี กล่าว ให้กำลังใจกับทีมงานวิจัยที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่น่ายินดี หาก
สำเร็จก็จะได้รูปแบบแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรได้

/นางสาวจุฑาสินี...

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง ปัจจุบัน สำนักบริหารกองทุน มีข้อมูลหนี้สินเกษตรกรอยู่ในระบบฐานข้อมูล ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงกับแบบสอบถามที่สำรวจมาได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ ค่าใช้จ่าย ก็จะทำให้ได้ข้อมูลของเกษตรกรที่ต้องการทราบทำให้ทราบความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรได้

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติม กองทุนมีปัญหาที่แบกรับมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน กรณีมีผู้สอบถามว่าจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร ไม่สามารถตอบได้ หลังจากทีพิจารณาข้อเสนอโครงการฯ นี้ไม่ว่าจะเป็นเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล ทำให้ทราบถึงแนวทางที่จะดำเนินงานต่อไป ตอบวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ ในส่วนของประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในเรื่องการส่งเสริมสิทธิเห็นด้วยว่าไม่เกี่ยวข้องกันไม่ควรเขียนไว้ เพราะการศึกษา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลออกมาแล้วก็เสนอแนวทาง แก้ปัญหาให้เกษตรกร โดยจำแนกออกเป็นกลุ่ม ๆ

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม แบบสอบถามเกษตรกรเป็นผู้ตอบเอง หรือส.ป.ก. จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง ส.ป.ก. จังหวัด สอบถามให้แล้วส่งให้ สำนักบริหารกองทุน

ประธานคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม ในเมื่อเป็นการสัมภาษณ์จากส.ป.ก. จังหวัด ก็น่าจะปรับวัตถุประสงค์เป็นการศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินกองทุนที่ดินมากกว่าเป็นการบริหารหนี้กองทุน เนื่องจากการบริหารหนี้กองทุนเป็นการศึกษาที่กว้างเกินไป ขอบเขตในการศึกษาไม่ชัด ขอให้ผู้วิจัยพิจารณา

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย กล่าว ขอแก้ไขโครงการเป็น “การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรโครงการกองทุนที่ดิน”

นางสาววิไลลักษณ์ เพชรล้อม ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน กล่าวเพิ่มเติม หากปรับแก้โครงการเป็น “การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรโครงการกองทุนที่ดิน” ขอให้พิจารณาประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ควรจะเป็นว่า ส.ป.ก. มีมาตรการในการที่จะแก้ไขปัญหา ไม่น่าจะถึงในส่วนองเกษตรกร และข้อที่ว่า ส.ป.ก. จังหวัดส่งเสริมสิทธิก็ไม่น่าจะมี ควรจะปรับแก้เป็นอย่างอื่นหรือจะตัดทิ้งก็ได้

นางอาทิตยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติม ขอให้ปรับแก้ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ทำการศึกษานั้น

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

(๒) การศึกษากระบวนการปรับปรุงอัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกร

โดย นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
สำนักบริหารกองทุน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการกำหนดอัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร

ขอบเขตการศึกษา

หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการกำหนดอัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรของ ส.ป.ก.

วิธีการศึกษา

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ข้อมูลทุติยภูมิจากการรวบรวมเอกสารของ ส.ป.ก

๒) ข้อมูลการเพาะปลูกทางการเกษตรของ สศก.

/๓) เอกสาร...

๓) เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานอื่น

๔) ข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) เชิงคุณภาพ ใช้วิธีการจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบ พรรณนาความเปรียบเทียบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในประเด็นต่างๆ

๒) เชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าเฉลี่ย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ส.ป.ก. ได้รับเอกสารวิชาการไว้ใช้ประโยชน์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการติดตามประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินงานด้านการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. เจ้าหน้าที่และผู้สนใจ สามารถนำมาใช้ศึกษาหาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาดำเนินงาน มีนาคม - กันยายน ๒๕๕๘

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า การศึกษาเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากเป็นการศึกษาปัญหาการทำงานที่มีอยู่แล้ว และยังไม่มีแนวทางที่กำหนดชัดเจนในเรื่องของค่าเช่าที่ดิน

นางสาววิไลลักษณ์ เพชรล้อม ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน กล่าว ชื่นชมการทำงานวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเคยคุยกับ ผอ. กวด. ว่าควรจะมีการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับเรื่องที่ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติเอง เป็นการเก็บรวบรวมนำมาประมวลถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้ หรือเป็นคู่มือก็ยิ่งดี จากการพิจารณาขอบเขตที่กำหนดในเรื่องที่จะทำการศึกษา เบื้องต้นสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นข้อเสนอโครงการ ในส่วนของเนื้อหาไว้มาพิจารณาให้ความเห็นในการนำเสนอครั้งต่อไป

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สอบถาม อัตราค่าเช่าที่ระบุไว้ขั้นต่ำ ๖๐ บาทต่อไร่ ไม่ทราบอยู่ในเขตจังหวัดใด

นางสาวจุฑาสินี ขาวโละ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง อยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากการซื้อที่ดินครั้งแรกเกิดขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ ในขณะนั้นราคาไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท คิดค่าเช่าอัตรา ๓% จากราคาที่ซื้อมา หรือเจ้าของที่ดินเคยจ่ายเท่าไรก็จ่ายเท่านั้น ซึ่งก็ยังใช้เกณฑ์นี้มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากปรับมาใช้เกณฑ์ใหม่นี้ จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัย ว่ามีผลกระทบต่อผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าอย่างไรบ้าง ซึ่งกรอบแนวคิดนี้ยังไม่ชัดเจน เบื้องต้นจึงได้รวบรวมเอกสารไว้ก่อน

นางสาววิไลลักษณ์ เพชรล้อม ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน กล่าวเพิ่มเติม จากที่ คุณประกอบสอบถาม ในฐานะที่เคยดำเนินงานในที่ดินเอกชนมาตลอด ในสมัยก่อนจัดซื้อที่ดินในราคา ๑,๘๐๐ บาท สูงสุดไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท เพราะฉะนั้นค่าเช่า ๓๐ บาทก็ยังถือว่าอยู่ในกรณีที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงผู้เช่า จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เนื่องจากอัตราค่าเช่าที่ดินของ ส.ป.ก. มีอัตราที่ห่างกันมาก และต่อไปก็ยิ่งสูงขึ้น จึงต้องการให้ศึกษาเพื่อจะได้ทราบผลกระทบในเรื่องต่าง ๆ และในการซื้อที่ดินต่อไปในอนาคตจะมีทิศทางอย่างไร

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สอบถาม สิ่งที่ สบพ. ไม่ได้คิดมานานคือเรื่องการคิดค่าเช่าที่ดิน จากพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ถ้าในปัจจุบันไปตรวจสอบดู ค่าที่ดินจะตกไร่ละ ๑ ล้านบาท สิ่งที่เราเคยมาคิด คือไม่ได้คิดจะพัฒนา ปรับปรุงเพิ่มเติม ทำให้ขาดโอกาสไปในหลาย ๆ เรื่อง หรือแม้แต่การศึกษาของท่านเลขาธิการวิระชัย ที่ศึกษาในเรื่องประเมินมูลค่าที่ดิน เพราะฉะนั้นถ้าไม่นำการศึกษานี้มาต่อยอด ถือว่าเป็นการศึกษาที่สูญเปล่า อยากฝากนักวิจัย ว่าสิ่งที่ปรากฏในปัจจุบันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตควรจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร จากการศึกษาครั้งนี้ ถ้าราคาที่ดินสูงขึ้นแต่ยังเก็บค่าเช่าเพียง ๑๐ บาทหรือ ๖๐ บาท ส.ป.ก. ก็ไปไม่รอด ถ้าศึกษาแล้วขอให้นำมาเชื่อมโยงกับการประเมินมูลค่าที่ดินและหาแนวทางว่าจะแก้ไขปัญหาได้อย่างไร

/นางสาวจุฑาสินี...

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง จากปัญหานี้ถึงคิดที่จะทำการศึกษา เช่น จากเดิมที่เคยเก็บ ๖๐ บาทจากราคาที่ดินไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท ปัจจุบันที่ดินตรงนั้นราคาไร่ละ ๑ ล้านบาท ถ้าปรับราคาตามเกณฑ์ซึ่งเวียนตามมติ คปก. ไปแล้ว ก็จะต้องจ่ายค่าเช่าไร่ละประมาณ ๔๐๐ บาท ปัญหาคือผลกระทบจะเกิดอะไร ผู้เช่าจะยอมจ่ายหรือไม่ หากจะวิจัยเชิงปริมาณเปรียบเทียบอย่างเดียวคงไม่ได้ ซึ่งการที่จะทำวิจัยต้องดูว่าผลกระทบจากเกณฑ์ที่ออกไปนี้มีผลอย่างไร และ คปจ. จะมีความเห็นอย่างไร

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นเพียงแนวทางที่จะศึกษาไม่ใช่เป็นวิธีที่จะบังคับใช้ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย หรืออะไรก็ตาม เดิมที่มีอยู่ก็ดำเนินการไปตามของเดิม ไม่ได้จะไปยกเลิก ตราบใดที่มีการเปลี่ยนหรือเปลี่ยนคนใหม่ ก็อาจจะมาเริ่มกันใหม่ โดยให้อยู่ในเรื่องของหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขใน คปก. และขอสอบถามนักวิจัย การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจาก ส.ป.ก. ทั้งหมดใช่หรือไม่ หรือมีข้อมูลเปรียบเทียบจากส่วนราชการอื่น

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง ใช้ข้อมูลจากส่วนราชการอื่นประกอบ ไม่ว่าจะเป็นการรถไฟ กรมธนารักษ์ เป็นการรวบรวมกระบวนการที่ศึกษามาทั้งหมด ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙ ซึ่งมีคณะทำงานระดับกองภายใน ส.ป.ก. ตลอดจนมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เชิญผู้เชี่ยวชาญจากกรมธนารักษ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาให้ข้อมูล และมีการจัดเวทีระดมความคิดระหว่าง ปทจ. จังหวัด กับส่วนกลาง ศึกษาจนกระทั่งได้ข้อสรุปว่าจะใช้ราคากรมธนารักษ์เป็นเกณฑ์ในการกำหนดอัตราค่าเช่าใหม่

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม ศึกษาในส่วนของค่าเช่าที่ดินอย่างเดียว ไม่รวมการประเมินมูลค่าที่ดินใช่หรือไม่

นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง กำหนดค่าเช่าอย่างเดียว ในส่วนการประเมินมูลค่าที่ดินเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้พิจารณารายได้ของผู้ให้เช่า ซึ่งมีการพิจารณาร่วมกันกับ ส.ป.ก. จังหวัด ว่าจะไม่ใช้วิธีนั้นเนื่องจากมีข้อจำกัดในการหาข้อมูลของ ส.ป.ก. จังหวัด

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า ที่ถามเช่นนั้นจะนำมาพิจารณาว่าผลงานเรื่องนี้เหมาะสมที่จะเป็นเอกสารวิชาการ หรือเอกสารปฏิรูปที่ดิน ดูจากข้อมูลหากมีการนำข้อมูลจากหน่วยงานอื่นมาเปรียบเทียบก็สามารถเป็นเอกสารวิชาการได้ แต่ถ้าเป็นข้อมูลเฉพาะภายใน ส.ป.ก. ก็จะเป็นเพียงเอกสารปฏิรูปที่ดิน

นางอาทิตยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติม จากท่านประธานคณะกรรมการฯ ในเรื่องของเนื้อหาอาจจะต้องพิจารณาหลังจากที่จัดทำเอกสารแล้วมีการนำเสนอหรือใกล้จะดำเนินการเสร็จแล้วมานำเสนอ ถ้าหากมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพิ่มเติมก็อาจจะเป็นเอกสารวิชาการได้ แต่ถ้าหากเป็นแค่การรวบรวมขั้นตอน กระบวนการ หลักเกณฑ์ รูปแบบที่เราศึกษามาแล้วเอามาจัดหมวดหมู่ วางระบบให้อ่านแล้วง่ายและสามารถอ้างอิงได้ ก็อาจจะเป็นเอกสารปฏิรูปที่ดิน เป็นลักษณะคู่มือ

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า เรื่องนี้เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร เห็นควรให้ดำเนินการศึกษาต่อ

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

(๓) การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานจัดที่ดิน

ในโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

โดย นางสาวสุนทรี ศักดิ์ประชาวุฒิ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

นางสาวเยาวลักษณ์ แก้วยอด

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

นางสาวเกียร เม้าทอง

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักวิชาการและแผนงาน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการจัดที่ดินโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ของ ส.ป.ก. จังหวัด

๒. เพื่อค้นหาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดที่ดินโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรมใหม่

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานจัดที่ดินของโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรมใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทราบหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการจัดที่ดินในโครงการฯ ของแต่ละพื้นที่
๒. ทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดที่ดินโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรมใหม่
๓. ได้แนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานจัดที่ดินในโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

๑. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
๒. พื้นที่และประชากร ส.ป.ก. จังหวัด ที่ดำเนินการโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ที่มีการจัดที่ดินให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เข้าทำประโยชน์ทั้งในที่ดินรัฐและที่ดินเอกชน ใน ๔ ภาคๆ ละ ๒ จังหวัด รวม ๘ จังหวัด

๓. กลุ่มเป้าหมาย

- ๑) ผู้บริหาร ส.ป.ก.
- ๒) เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จังหวัดที่รับผิดชอบโครงการฯ
- ๓) เกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินให้ทำประโยชน์ในโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรมใหม่แต่ละรุ่นที่อยู่ในพื้นที่ รุ่นละ ๒ คน

๔.การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

๒) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

(๑) จากการสังเกต

(๒) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

- ผู้บริหาร ส.ป.ก. เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ส่วนกลาง

- ส.ป.ก.จังหวัด ที่รับผิดชอบโครงการ

- ผู้แทนเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินโครงการฯ

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่สรุปข้อมูลแต่ละประเด็น และตีความเปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานจัดที่ดินของโครงการฯ

ระยะเวลาการวิจัย เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ ถึง ธันวาคม ๒๕๕๘

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

นายวินัย เมฆดำ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ให้ความเห็นว่า ขอชื่นชมนักวิจัยที่จะทำการศึกษาในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่กว้างพอสมควร พิจารณาจากรายละเอียดกับ Power Point ไม่ตรงกัน ขอให้พิจารณาปรับแก้ ในส่วนของโครงการนักวิจัยมีการศึกษาข้อมูลมาพอสมควร โครงการนี้เป็นโครงการที่มีมายาวนานและมีการปรับเปลี่ยนพอสมควร ที่มาและความสำคัญของโครงการยังไม่ครบถ้วน อาจต้องเพิ่มเติมในส่วนของรายละเอียดเพื่อให้เห็นภาพความสำคัญ และคำถามของงานวิจัยว่าที่ทำการศึกษายไปจะเกิดประโยชน์ และได้ความรู้ใหม่อะไรบ้าง จากข้อ ๓ จะเห็นว่าปัญหาของโครงการ

/อาจจะ...

อาจจะมองได้ ๒ ส่วนภายใต้ภารกิจของ ส.ป.ก. เกษตรกรรุ่นใหม่ประกอบด้วยเรื่องหลัก ๆ ๒ เรื่อง เรื่องแรก คือ การตั้งโครงการ การพัฒนาการเรียนรู้ เรื่องที่สอง คือ เรื่องการจัดที่ดิน ซึ่งในการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดที่ดินของโครงการค่อนข้างมีปัญหา ขอให้พิจารณาเพิ่มเติมรายละเอียดของรูปแบบของคณะกรรมการฯ ซึ่งมีปลัดกระทรวงฯ เป็นประธาน ในส่วนของการพัฒนา จะมีด้วยกัน ๒ ระยะ ระยะแรกเป็นการพัฒนาคนที่ว่างงานเข้าสู่อาชีพ ประกอบด้วย รุ่น ๑ ถึงรุ่น ๔ โดยมีการปรับเปลี่ยนตั้งแต่รุ่นที่ ๕ เป็นต้นไป เพราะฉะนั้นกระบวนการวิจัยและการกำหนดกลุ่มเป้าหมายควรมีการแบ่งแยกให้ชัดเจนว่าเป้าหมายที่จะไปศึกษาอยู่ในกลุ่มไหน อย่างไร

จากที่กล่าวในเรื่องผลการดำเนินงานโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ไม่ควรระบุเนื่องจากการศึกษาเป็นเรื่องของการจัดที่ดิน ขอให้ระบุให้ชัดเจน และเห็นด้วยที่จะศึกษาพื้นที่ใน จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาจริง ๆ ทั้งนี้ขอให้ทบทุนวรรณกรรมในเรื่องที่ดินรองรับเกษตรกรในโครงการฯ ก่อนที่จะนำที่ดินเข้าสู่โครงการ มีที่มาที่ไปอย่างไร ต้องนำเข้าที่ประชุมเพื่อพิจารณาด้วย จะเห็นว่าที่ดินที่เข้าร่วมโครงการฯ จะมีทั้งที่เป็นที่ดินเอกชน และที่ดินของรัฐ ในส่วนของการจัดที่ดินที่ไม่ประสบความสำเร็จ เคยหารือกับคณะกรรมการฯ และมีบันทึกอยู่ในรายงานการประชุมว่าส่วนใหญ่ที่ดินที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นที่แห้งแล้ง ดินเลว ยกตัวอย่างที่วังด้ง จังหวัดกาญจนบุรี มีมาเป็น ๑๐ ปี แต่โครงการเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าไปใช้พื้นที่เมื่อปี ๕๖ ทั้งนี้ในส่วนโครงการฯ ที่ดำเนินการสำเร็จก็มี และขอให้ตรวจสอบคำถูกคำผิดแก้ไขให้ถูกต้อง เพราะรายละเอียดเป็นเรื่องสำคัญ ในส่วนของ Contract Farming ที่ความให้ชัด ที่ถูกคือการตลาดนำการผลิต ให้วงเล็บและให้คำจำกัดความว่า Contract Farming คืออะไร

ในส่วนของคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ควรแยกให้ชัดว่าเป็นของหลักสูตรใด ในเนื้อหาระบุไว้เป็นคุณสมบัติรวมทั้ง ๒ หลักสูตร ควรจะแยกออกจากกันให้ชัด เรื่องบทบาทหน้าที่ ขั้นตอนการจัดที่ดิน การเปรียบเทียบโครงการบ่มเพาะและโครงการเกษตรกรรุ่นใหม่ก็ชัดเจนดี แต่ลำดับความเป็นมาของโครงการตั้งแต่ปี ๕๖ เป็นต้นมา มีการปรับเปลี่ยนหลายครั้ง ทำให้โครงการที่สรุปมาไม่ตรงกัน ยกตัวอย่าง หลักสูตรบ่มเพาะที่ระบุว่าอบรมเตรียมความพร้อม ๓ เดือนในวิทยาลัยการเกษตรฯ แต่หลักสูตรบ่มเพาะปัจจุบันอบรมในวิทยาลัยเกษตรฯ ๕ วัน หลังจากนั้นส่งเข้าพื้นที่ ส.ป.ก. ๓ เดือน และการรับเบี้ยเลี้ยงวันละ ๑๕๐ บาท ก็ไม่น่าใช่ ขอให้ตรวจสอบอีกครั้ง หลักสูตรรุ่นใหม่ในส่วนของการอบรมก็ไม่ชัด เดิมรุ่น ๑ รุ่น ๒ ใช้เวลาอบรมในวิทยาลัยฯ ๓ เดือน อยู่ในพื้นที่ ส.ป.ก. ๓ เดือน แต่เมื่อปี ๒๕๕๕ มีการปรับเปลี่ยนเป็นอบรมในวิทยาลัยฯ ๒ เดือน อยู่ในพื้นที่ ๔ เดือน ควรจะระบุให้ชัดว่ากลุ่มเป้าหมายที่จะทำการศึกษากลุ่มใด จะศึกษาเรื่องของ “คน” หรือจะศึกษา “ที่ดิน” กำหนดให้ชัด ถ้าที่ดิน ระบุเลยว่าพื้นที่ไหน ในที่นี้ยังไม่ได้ระบุพื้นที่ใช้หรือไม่

นางสุนทรี ศักดิ์ประชาวุฒิ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ นักวิจัย ชี้แจง พื้นที่ที่ทำการศึกษากำหนดไว้ ๘ จังหวัด ๔ ภาค อยู่ในระหว่างศึกษาข้อมูลเพื่อเลือกจังหวัด

ประธานคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม ภาคละ ๒ จังหวัด แต่นักวิจัยยังไม่ได้กำหนดจังหวัดที่ชัดเจน เนื่องจากเป็นเพียงข้อเสนอโครงการที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาว่าจะให้ดำเนินการต่อหรือไม่ ยังไม่ได้ทำการวิจัย

นายวินัย เมฆดำ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพิ่มเติม ในเรื่องของหลักสูตรบ่มเพาะขอให้เพิ่มรายละเอียด ว่าต้องมีการทดลองเข้าทำประโยชน์ชั่วคราว ๒ ปี โดยหากจะหาข้อมูลเพิ่มเติมสามารถไปหาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีประมาณ ๑๗ ชิ้น เป็นความร่วมมือระหว่าง มก. กับ สกว. น่าจะเป็นประโยชน์ทำให้เห็นภาพโครงการวิจัยชัดเจนขึ้น การให้นิยามเกษตรกรรุ่นใหม่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ระบุให้ชัดเจน ว่าเกษตรกรรุ่นไหน ได้ ส.ป.ก. ๔-๐๑ หรือยัง หรือการประเมินคนก็ต้องให้ชัดเจนระบุ ๘ จังหวัด เกษตรกรรุ่นใหม่รุ่นละ ๒ คน บางพื้นที่มีเกษตรกรแค่รุ่นเดียว บางพื้นที่มีครบ ๔ รุ่น บางพื้นที่มีตั้งแต่รุ่น ๕ รุ่น ๖ รุ่น ๗ เพราะฉะนั้นต้องศึกษาข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นประโยชน์ ในส่วนของข้อเสนอแนะ

/เชิงนโยบาย...

เชิงนโยบาย ระบุให้ชัดเจนว่าจะเสนอนโยบายอะไรต้องการให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไร เพื่อผู้บริหาร ส.ป.ก. จะได้แก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกระบวนการพัฒนาฯ ต่อไป

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ ปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติม เรื่อง “จัดที่ดิน” กับ “การปฏิรูปที่ดิน” ต่างกันหรือไม่ เพราะคนจะเข้าใจอยู่เสมอว่า งานจัดที่ดิน คือ การให้เอกสารสิทธิ มีการแจกเอกสารสิทธิ์อย่างเดียว ไม่ได้มองถึงการพัฒนาฯ อื่น ๆ ฝากถามผู้วิจัยว่างบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ๑๕๖,๐๐๐ บาท นำไปใช้เพื่อดำเนินการอะไรบ้าง มีแผนการดำเนินงานอย่างไร

นางสุนทรี ศักดิ์ประชาวุฒิ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ นักวิจัย ชี้แจง นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางของทีมงาน ซึ่งทีมงานมีด้วยกัน ๔ คน และกำหนดพื้นที่ไว้ ๘ จังหวัด

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ ปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติม จะแสดงให้เห็นในช่วงของการเก็บข้อมูลไม่มีการระบุว่าจะไปเก็บข้อมูลใน ๘ จังหวัด แผนงานจะต้องควบคุมกับงบประมาณ ขอให้เพิ่มเติมข้อมูลให้ครบถ้วน

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ดำเนินการวิจัย โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการฯ

(๔) การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวไร่

ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคใต้

โดย นางอาทิตย์ยา พองพรหม นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

สำนักวิชาการและแผนงาน

นายวิสุทธิ เลิศไกร

วิศวกรการเกษตรชำนาญการ

สำนักพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน

นายประเสริฐ กองสง

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช

และคณะนักวิจัยกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน สวผ.

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพปัญหา และศักยภาพ และจัดทำแผนพัฒนาการผลิตข้าวไร่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

๒. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวไร่

๓. เพื่อร่วมสรุปบทเรียน การพัฒนาองค์ความรู้และการใช้นวัตกรรมในการผลิตข้าวไร่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เครือข่ายเกษตรกรมีแผนการพัฒนาการผลิตข้าวไร่

๒. เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวไร่

๓. มีบทเรียนการพัฒนาองค์ความรู้และการใช้นวัตกรรมในการผลิตข้าวไร่ ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย เครือข่ายเกษตรกรที่ปลูกข้าวไร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช และ อ.คลองท่อม จ.กระบี่

๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑) สถานการณ์ สภาพปัญหา และศักยภาพ ในการผลิตข้าวไร่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินภาคใต้

๒) กระบวน...

๒) กระบวนการเรียนรู้และการนำนวัตกรรมที่เหมาะสมไปใช้ในกระบวนการปลูกข้าวไร่ในแต่ละขั้นตอนของการผลิต

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้กระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย

ขั้นตอน และกระบวนการวิจัย

๑. การวางแผน (Planning)

๒. การปฏิบัติ และการสังเกต (Action & Observation)

๓. การสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection)

ระยะเวลาการวิจัย เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ถึง เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๙ รวม ๑๘ เดือน

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าว เชิญคณะกรรมการฯ ท่านใดมีข้อคิดเห็นอะไรบ้างเชิญเสนอความเห็น ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ได้เชิญ ผอ. กลุ่มพัฒนาเกษตรกรและเครือข่ายผู้นำ ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง เพื่อให้คำแนะนำกับนักวิจัย

นายประดิษฐ์ ใจรังษี นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกรและเครือข่ายผู้นำ ให้ความเห็น จากประเด็นที่นำเสนอ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขอบเขตการวิจัย และผลที่คาดว่าจะได้รับ พิจารณาแล้วสอดคล้องกันดี โดยเฉพาะในทางการพัฒนา กลุ่มที่ดูแลเรื่องนี้ในการปฏิบัติที่ผ่านมา การพัฒนาทุกรูปแบบก็จะมีปัญหาอยู่บ้าง แต่ว่าถ้าพิจารณาจากเนื้อหาของการวิจัย ขอบเขต น่าจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง ขอให้กำลังใจกับนักวิจัย

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม ทีมวิจัยจะเปิดรับผู้ร่วมวิจัย จาก สพท. บ้างหรือไม่

นางอาทิตย์ยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน ชี้แจง ได้มีการเชิญทางคุณประดิษฐ์ไว้แล้ว รวมถึงน้องๆ หลายคนที่อยู่ สพท. น่าจะอยู่ระหว่างการตัดสินใจ

ประธานคณะกรรมการฯ ให้ข้อคิด เพื่อจะได้เกิดประโยชน์การพัฒนาร่วมกัน ถ้า สพท. ไปร่วมวิจัยด้วย ก็จะได้ทราบถึงรูปแบบ และจะได้นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เป็นประโยชน์ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

นางบุญธิชา ชมชื่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน แสดงความคิดเห็น ชื่นชมโครงการนี้เป็นการต่อยอดของโครงการที่ ส.ป.ก. ไปทำร่วมกัน เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นบ้านไว้ที่ทางภาคใต้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่อยู่ ส.ป.ก. จังหวัด ที่อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ที่จังหวัดพัทลุง ก็ได้นำไปใช้ที่จังหวัดกระบี่ แต่ปัจจุบันย้ายมาอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช น่าจะเป็นตัวแทนภาคใต้ได้ เพราะมีความหลากหลายของพันธุ์ข้าวไร่ สงสัยว่าทำไมไม่ศึกษาที่จังหวัดชุมพรอีกที

ประธานคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม จังหวัดชุมพรมีผู้ศึกษาไว้ดีอยู่แล้ว เห็นด้วยที่ลงไปศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อที่จะได้ดำเนินการเองทั้งหมด และจะได้มีความชำนาญในพื้นที่

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม ให้ข้อคิดเห็น ในเรื่องของขอบเขตเป็นสิ่งที่ดี แต่มีข้อจำกัดประเภทข้าวไร่ในภาคใต้ ถ้าเป็นสวนยาง อายุประมาณ ๓ ปี ๔ ปี ก็ยังปลูกได้ หรือปาล์มก็เหมือนกันอายุสัก ๓ ปี ก็ยังใช้ได้ อยู่เดิมมีที่เยอะ การปลูกข้าวไร่ในภาคใต้มีปัญหาการปลูกพืชเชิงเดี่ยว กลายเป็นแหล่งอาหารของนกของหนู สุดท้ายก็ถอดใจซื้อดีกว่า แต่ในตอนนี้ถือว่าเป็นเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากวิกฤตราคา ยางตกต่ำ แต่ยังมีที่ปาล์มน้ำมันและอาชีพประมงที่พอจะเลี้ยงตัวเองได้ ที่นี้มามองที่ข้าวไร่ ตอนนั้นมีโอกาสได้คุยกับท่าน ผอ. สพท. ที่มีข้าวไปบุกเบิกที่จังหวัดตรัง มีการนำพันธุ์ข้าวจากทุกภาคมาทดลอง มีโรงสีในสวนยาง แต่ปลูกน้อยมากได้อยู่ประมาณสัก ๔-๕ กล่อ่ง ตอนนี้นสวนยางเริ่มจะแก่ เกษตรกรก็เริ่มหันมาสนใจแหล่งอาหารของตนเอง ในช่วง ๒-๓ ปีแรก เป็นเวลาที่เหมาะสมจะไปทำการศึกษาวิจัย ให้เกิดเป็นผลเกิดประโยชน์ขึ้นมา เห็นด้วยที่

/จะทำ...

จะทำการศึกษา แต่คุณประเสริฐ เจ้าหน้าที่ส.ป.ก. นครศรีธรรมราช ไม่ใช่คนพื้นที่ภาคใต้ พันเพเป็นคนจังหวัดเพชรบูรณ์แต่สนใจในเรื่องนี้ ถ้าลงไปศึกษา สามารถประสานงานกับอีก ๒ ท่านได้ในเรื่องสถานที่หรือด้านข้อมูลที่จะการศึกษา จังหวัดพัทลุง ศูนย์ฯของนายบุญชู เพชรรัช และที่จังหวัดตรัง ศูนย์ฯของนายลาภ ชูเมือง

นางสาวพจนันท์ กองมาก นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี สอบถาม ประโยชน์ที่จะได้รับจากนวัตกรรมที่ใช้ในข้าวไร่ทางภาคใต้ สามารถนำไปทำข้าวไร่ในพื้นที่อื่นๆ ได้หรือไม่

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า ต้องรอผลการวิจัยก่อนถึงจะรู้ว่าได้หรือไม่ได้ เพราะตอนนี้ยังเป็นเพียงข้อเสนอโครงการวิจัย เพราะฉะนั้นยังไม่มีข้อมูลที่จะสามารถตอบเชิงวิเคราะห์ได้

นายวินัย เมฆดำ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ ให้ความคิดเห็นว่า จากการทำงานวิจัยกับ อ.ดร.ร่วมจิตร นกเขา ที่จังหวัดชุมพร เป็นหลักสูตรชาวนามืออาชีพที่มองเห็นในเรื่องของคุณค่า ข้อมูลข้าวไร่ ส.ป.ก. เคยไปของงานวิจัยกับ สวก. ทาง สวก. ไม่ให้ เนื่องจากมองข้าวไร่ไม่ใช่พืชเศรษฐกิจ ทำให้ตัวข้าวไร่ด้อยคุณค่า ทางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังก็ต่อสู้ในเรื่องนี้พอสมควร ประเด็นที่น่าสนใจมี ๓ เรื่อง คือ ๑) คุณค่าของข้าว เป็นข้าวที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป ๒) ความมั่นคงทางอาหารซึ่งถือเป็นเรื่องใหญ่ เนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าวในภาคใต้ ปัจจุบันลดลงมาก และชาวบ้านเห็นความสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร เพราะว่าพืชเศรษฐกิจไม่สามารถบริโภคได้ ข้าวไร่จึงเป็นจุดขายจุดหนึ่ง ๓) การอนุรักษ์พันธุกรรม ถ้าไม่มีการอนุรักษ์พันธุกรรมข้าวไร่ในภาคใต้ไว้ก็จะหายไป งานวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ดี หากเพิ่มเติมใน ๓ เรื่องข้างต้นก็จะทำให้ผลงานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวเพิ่มเติม เห็นชอบให้ดำเนินการงานวิจัย โดยมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญฯ บุญธิดา เป็นผู้อ่านผลงาน เนื่องจากเป็นผู้ที่ศึกษาในเรื่องพันธุกรรมข้าวอยู่แล้ว

นางบุญธิดา ชมชื่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน กล่าวฝากนักวิจัยหาตัวอย่างพันธุ์ข้าวเจ้าที่ไม่มีพันธุ์ปนและเด่นที่สุดของทางภาคใต้ เพื่อนำไปวิเคราะห์คุณค่าโภชนาการ ซึ่งขณะนี้ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลวิเคราะห์คุณค่าโภชนาการข้าว โดยขอใช้งบของมหาวิทยาลัยมหิดล

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ดำเนินการวิจัย โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

(๕) การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนด้วยการพัฒนาระบบวนเกษตรของเกษตรกร

ในเขตปฏิรูปที่ดิน

โดย	นางอาทิตย์ยา พองพรหม	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
	นายณัฐพล ขานหมัด	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
	นางสาวอนุสรณ์ มุลป้อม	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
	นางสาวพรพรรณ ปะทาเส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
	สำนักวิชาการและแผนงาน	

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตสู่ระบบวนเกษตรของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และวิธีการจัดการระบบวนเกษตรในรูปแบบที่แตกต่างกัน

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนด้วยระบบวนเกษตร

/ประโยชน์...

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรและชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินหรือทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน และตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์และวางแผนทรัพยากรท้องถิ่น
๒. แนวทางและองค์ความรู้สำหรับเผยแพร่ให้กับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่สนใจด้านการจัดการระบบวนเกษตร

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่ เขตปฏิรูปที่ดินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๒. ขอบเขตด้านประชากร เกษตรกรที่จัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยระบบวนเกษตร
๓. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - ๑) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตสู่ระบบวนเกษตร
 - ๒) องค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิธีการจัดการ และการใช้ประโยชน์จากผลผลิตในระบบวนเกษตร
 - ๓) แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนด้วยระบบวนเกษตร

ระเบียบวิธีวิจัย

๑. การเลือกพื้นที่ศึกษา มีการเลือกแบบเจาะจง โดยสอบถามจากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัดหรือผู้รู้ และลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้น
 ๒. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ๑) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลจากแหล่งที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว
 - ๒) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) สัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
- ปฏิทินการผลิต และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะเวลาการวิจัย เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ - เมษายน ๒๕๕๘ รวมระยะเวลา ๑๘ เดือน

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม ทางทีมวิจัยได้ประสานกับทาง สพท. บ้างหรือไม่ โดยเฉพาะกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เพราะว่ามีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบและเคยทำงานร่วมกันกับคนในพื้นที่อยู่แล้ว ได้ชวนเข้าทีมวิจัยด้วยหรือไม่

นายณัฐพล ขานหมัด นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจง มีการประสานกับคุณ ชัชวาล ชื่นนอก สอบถามถึงข้อมูลที่น่าสนใจ และกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ มีข้อมูลอะไรที่น่าสนใจ เบื้องต้นได้ลงไปสำรวจพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งพื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่ที่กลุ่มอนุรักษ์เคยลงไปทำงานอยู่แล้ว

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม แต่ยังไม่ได้เชิญเข้าร่วมทีมวิจัยด้วยใช่หรือไม่

นายณัฐพล ขานหมัด นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจง ประสานเบื้องต้นแต่ยังไม่เชิญอย่างเป็นทางการ

ประธานคณะกรรมการฯ เสนอความเห็น น่าจะเชิญมาร่วมในทีมงานวิจัย แต่ถ้าไม่รวมก็ไม่เป็นไร เพียงแต่เห็นว่าน่าจะสอดคล้องกับงานพัฒนาที่ทางกลุ่มฯ ทำอยู่ จะได้เพิ่มทักษะและวิธีการต่างๆ ในเรื่องการศึกษาการวิจัยไปด้วย

นายณัฐพล ขานหมัด นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจง จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น เห็นได้ชัดว่าผลที่เกิดส่วนใหญ่เกิดมาจากโครงการที่กลุ่มอนุรักษ์ฯ เคยทำไว้ เช่น ในพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น

/นายประกอบ...

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน แสดงความเห็น จากที่ท่านประธานกล่าว การอนุรักษ์เป็นงานที่ต้องมีความต่อเนื่อง ร่วมกับท้องถิ่นมีการอนุรักษ์พื้นที่ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับปัญหา สภาวะแวดล้อมทางภูมิอากาศ ซึ่งเคยไปประชุมที่กระทรวงฯ ในเรื่องของการป้องกันหมอกควัน และไฟป่า ด้านวนเกษตร จะเป็นตัวช่วยป้องกันอย่างยั่งยืน ตอนนีการแก้ปัญหา คือ การดับไฟได้เสนอที่กระทรวงฯ ว่าการแก้ปัญหาหมอกควัน ไฟป่า ต้องทำในระยะยาว พื้นที่สูงควรปลูกป่าให้ชัดเจน และรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งจะเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการ ถ้านำมาเชื่อมโยงให้ตรงจุดนั้นได้ ก็จะทำให้ผลงานเรื่องนี้มีคุณค่ามากขึ้น ในอนาคตต่อไปการป้องกันสภาวะแวดล้อมของโลกเป็นสิ่งที่ต้องทำร่วมกัน ขอฝากผู้วิจัยว่าถ้าทำเรื่องนี้ได้ก็จะทำให้งานของ ส.ป.ก. ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นางอาทิตยา พงษ์พรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน กล่าวเพิ่มเติม ขออนุญาตถือโอกาสนี้เชิญกลุ่มอนุรักษ์ฯ เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ต่อเนื่องจากคุณประกอบ ในเรื่องของการอนุรักษ์ มีงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่เสนอไปเมื่อครั้งที่แล้ว เรื่องป่าหัวไร่ปลายนา ซึ่งจะเป็นชุดที่เกี่ยวเนื่องกันกับเรื่องนี้ เมื่อลงไปสำรวจพื้นที่เห็นสภาพปัญหาพอสมควร ทั้งในเรื่องของความหวาดกลัวไม่ได้ที่ดินถ้าเก็บต้นไม้ไว้ หรือว่าเรื่องของกระแสของพืชเศรษฐกิจ มีหลายปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้ที่อนุรักษ์ป่าหัวไร่ปลายนาไว้ ในปัจจุบันมีอยู่จำนวนหนึ่ง เพียงแต่อาจยังไม่มีฐานข้อมูลยังไม่ได้ทำการสำรวจ ทีมวิจัยที่ศึกษาในเรื่องที่แล้วก็ถือโอกาสลงไปสำรวจครั้งเดียวกัน คือพื้นที่ใน ๓ จังหวัด ที่มีเกษตรกรที่เก็บพื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนาไว้ แล้วบังเอิญไปพบเกษตรกรหลายรายที่ทำวนเกษตร โดยเฉพาะที่จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นผลจากที่กลุ่มอนุรักษ์ฯ ได้ลงไปทำงานก่อนหน้านี้ มีเกษตรกรหลายรายที่เริ่มให้ความสนใจต้องการพื้นที่ป่าและต้องการจะได้พื้นที่สีเขียวกลับคืนมา แต่ยังขาดความมั่นใจว่า ถ้าจะทำในรูปแบบของการเกษตรจะอย่างไร จะไปในทิศทางไหน อยู่ได้จริงหรือไม่จึงนำมาสู่การศึกษาเรื่องนี้ เพื่อถอดบทเรียนในเรื่องของการจัดการ จากการที่ไปสำรวจที่อำเภอน้ำยืน แปลงของป้าวิไลวรรณ เป็นวนเกษตรเต็มรูปแบบ และมีรูปแบบการจัดการที่ต่างไปจากจังหวัดมหาสารคาม ชัดเจนมาก คือมีการจัดการระบบน้ำ มีการจัดการบนฐานของความรู้และวิธีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เพราะฉะนั้นแปลงนี้ถือว่าเป็นต้นแบบที่น่าสนใจมาก หากลงไปถอดรายละเอียดน่าจะได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น และสามารถเป็นคำตอบสำหรับเกษตรกรรายที่เริ่มหันมาให้ความสนใจกับเรื่องของความยั่งยืนมากขึ้น อีกเรื่องที่ยากจะเติมในนี้ คือ ทางกลุ่มวิจัยฯ ได้จัดทำเอกสารเป็นแผ่นพับ เรื่อง หลุมพอเพียง ซึ่งเป็นเรื่องที่ไปพบที่ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลายท่านอาจจะเคยเห็นมาแล้ว เรื่องนี้ที่ไปเห็นมามีความรู้สึกที่น่าสนใจและเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะนำไปสู่การเริ่มต้นทำวนเกษตร หรือเกษตรผสมผสานนี้เป็นแนววิธีการหนึ่งเท่านั้นเอง ที่ไปพบในพื้นที่จากหลายๆ เรื่องที่ทีมงานไปสำรวจมาใน ๓ จังหวัด คิดว่าในอนาคตน่าจะมองความรู้หรือรูปแบบที่น่าสนใจอีกพอสมควรที่จะนำมาเผยแพร่ต่อไป

ประธานคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม ประเด็นข้อมูลทฤษฎีภูมิ ลักษณะของการเก็บข้อมูลเก็บจากพื้นที่ได้หรือไม่ ลักษณะอย่างนี้มีมาน้อยเพียงไหน รวมพื้นที่ที่มีการปลูกไม้ต่างๆ ที่ถามในประเด็นนี้เพราะว่าต้องการจะเห็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่เป็นเรื่องนี้ ซึ่งยังหาไม่ได้ ถ้าทีมวิจัยหาได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และสามารถตอบโจทย์กับป่าไม้ได้ เพราะว่าการรับที่จากป่าไม้ มีเงื่อนไขให้ปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า อย่างน้อย ๒๐ % ของพื้นที่ที่รับมอมมา เพราะฉะนั้นถ้ามีข้อมูลที่เป็นทฤษฎีแล้ว นำข้อมูลส่วนนี้มานำเสนอก็จะสามารถตอบคำถามนี้ได้ด้วยช่วงแรกอาจจะดำเนินการในภาคอีสาน ต่อไปภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้อาจจะไม่ต้อง เนื่องจากมีพื้นที่ป่าเกิน ๒๐% อยู่แล้ว

นางสาวพอใจ คล้ายสวน นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม กล่าวแสดงความขอบคุณทีมนักวิจัยที่เห็นความสำคัญในเรื่องที่จะทำการศึกษา วิเคราะห์จากเอกสารค่อนข้างสมบูรณ์ แต่จากวัตถุประสงค์ข้อ ๒ เรื่องศึกษาองค์ความรู้ น่าจะเป็นเรื่องของปัจจัยภายใน ซึ่งเขียนอยู่ในข้อ ๑ อยู่แล้วไม่ต้องแยกออกมาให้ซ้ำซ้อน ขอบเขตการวิจัย ขอบเขตด้านพื้นที่ควรจะระบุว่าจะลงไปศึกษาในพื้นที่ใด ถ้าคิดว่าจะศึกษาในเชิงคุณภาพ แต่ถ้าเป็นการสำรวจเชิงปริมาณ ที่ประธานแนะนำ คงจะต้อง

/สำรวจ...

สำรวจพื้นที่ว่า มีป่าอยู่ตรงไหนระบุเลยว่าทำทั้งภาค ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนวิธีการ
ดำเนินการศึกษาเหมือนเขียนไว้กว้างๆ มองไม่ออก ไม่เข้าใจว่าจะศึกษาโดยวิธีใด น่าจะมีขั้นตอนที่ละเอียดกว่านี้
ซึ่งจะนำไปสู่การเขียนของงบประมาณ จากที่พิจารณามีแผนการดำเนินงาน แต่ไม่มีงบประมาณ เวลากรรมการ
พิจารณาอาจจะขาดในส่วนนี้ไป

นายณัฐพล ขานหมัด นักวิชาการปฏิบัติหน้าที่ดินปฏิบัติการ นักวิจัย กล่าวว่า จะนำข้อเสนอแนะไป
ปรับปรุงแก้ไข

ประธานคณะกรรมการฯ ฝ่ายทางกลุ่มอนุรักษ์ฯ ไปด้วยว่าจะมีนักวิจัยมาร่วมกับทีมวิจัยนี้ด้วย
หรือไม่ ไปคุยกับทีมงานก็แล้วกัน ถ้าต้องการจะมาร่วมวิจัย กลุ่มวิจัยฯ ยินดีให้เข้าร่วมงาน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์
ต่อ ส.ป.ก. ต่อไปในอนาคต

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ดำเนินการวิจัย โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ
คณะกรรมการฯ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

- ไม่มี -

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๐ น.

(นางวันเพ็ญ จิรทรัพย์เจริญ)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

(นางสาววิไลลักษณ์ เพชรล้อม)
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน
คณะกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม